

σταγμα άνθών εύσμων "Ηπ. (Ζαγόρ.) Θεσσ. (Καλαμπάκ.) Συνών. *άνθόνερο 1*, *λεβάντα 2*) Τὸ δοχεῖον διὰ τοῦ ὁποῖου ὁ ἐπίτροπος ἐκκλησίας ραντίζει τοὺς ἐκκλησιαζομένους, περιρραντήριον Θεσσ. (Καλαμπάκ.) Συνών. *ραντιστήρι, ροδοκάννι, φωτιστήρα*. Πβ. *άγιαστήρα*.

γκιούλω ἐπίθ. ἐνιαχ. γκιούλου Θεσσ. (Μαυρέλ. Φωτειν.) Μακεδ. (Γήλοφ. Δασχωρ. Δεσκάτ.)

Ἐκ τοῦ οὗς. γκιούλι.

Φιλάρεσκη γυναῖκα ἐνθ' ἄν.: *Ἡ γκιούλου μούγκι γιὰ τοῦ γκιούλ' εἶνι. Δὲ φκειάν' κᾶνα χουσμῆτ' (μούγκι = μόνον, γκιούλι = φιλαρέσκεια, ὠραιότης, χουσμῆτι = ἐργασία) Μακεδ. (Δεσκάτ.)*

γκιούμα ἡ, "Ηπ. (Βίτσ. Ζαγόρ. Κουκούλ.) Θεσσ. (Καρυὰ Κρυόβρ. Συκαμν.) Θράκ. (Σουφλ.) Μακεδ. (Βροντ. Κίτρ. Μοσχοπόταμ.) γιούμα Σάμ. (Καρλόβ. κ.ά.) γιούμα Σάμ. γκίμα Μακεδ. (Λιτόχ.) τζιούμα "Ηπ. (Βίτσ. Ζαγόρ. Θεσπρωτ. Κόνιτσ. Κουκούλ.) Πελοπν. (Σκορτσιν.) τζούμα "Ηπ. (Ἰωάνν. Κόνιτσ.) ντζούμα Πελοπν. (Μεγαλόπ. Μεσσην. Τριφυλ.)

Ἐκ τοῦ οὗς. γκιούμι κατὰ τύπ. μεγεθ.

1) Μεγάλον γκιούμι **1**, τὸ ὅπ. βλ., "Ηπ. (Βίτσ. Ζαγόρ. Θεσπρωτ. Ἰωάνν. Κουκούλ.) Μακεδ. (Βροντ. Κίτρ. Λιτόχ. Μοσχοπόταμ. κ.ά.): *Γιόμ'σα τ'ς γκιούμις ὅλις μὲ νερό Βίτσ. Πᾶρι τ' γιούμα νὰ φέρ'ς λίγον νερό φρέσκου Κουκούλ. "Εἴ' νερό ἡ γκιούμα, μαρή; Κίτρ. Φέρ' μιὰ γκούμα νερό νὰ πλύνου τὰ πονδάρια μ' Μοσχοπόταμ. 2)* Πήλινον ἄγγειον ὁμοιον πρὸς μικρὰν στάμνιν δι' ἔλαιον, ἐλαίας, τοματοπολτόν, παστὸν κρέας κ.λ.π. Σάμ. (Καρλόβ. κ.ά.) **3)** Μεταλλικὸν ὑδροδόχον δοχεῖον φρέατος, *κομβᾶς* "Ηπ. (Θεσπρωτ. Ἰωάνν. Κόνιτσ.) **4)** Ξύλινον δοχεῖον φαγητοῦ ἢ γάλακτος Πελοπν. (Μεγαλόπ. Μεσσην. Σκορτσιν. Τριφυλ.) **5)** Λίθινον ἰγδίον "Ηπ. (Βίτσ. Ζαγόρ. Κουκούλ.): *Φέρ' τὴ τζούμα νὰ στ'μπίσουμι τοὺν καφὲ Ζαγόρ. 'Σ τοῦ χουριό μας πούλλα σπῖτια ἔχουν τζούμις π' στουμπίζουν τοὺν καφὲ Κουκούλ.*

Ἡ λ. καὶ ὡς τοπων. ὑπὸ τὸν τύπ. *Τζούμα* "Ηπ. (Κόνιτσ.)

γκιουμάκι τό, Θεσσ. (Καλαμπάκ.) γιουμνάκι Σάμ. (Μαρθόκ.)

Ἐκ τοῦ οὗς. γκιούμι κατὰ τύπ. ὑποκορ. Ὁ τύπ. *γιουμνάκι* κατὰ τὸ *γιούμνα*.

1) Μικρὸν ὑδροφόρον μεταλλικὸν δοχεῖον, μικρὸν γκιούμι **1** Θεσσ. (Καλαμπάκ.) **2)** Μικρὸν δοχεῖον βουτύρου Σάμ. (Μαρθόκ.) Συνών. *γκιουμόπικο, γκιουμόπουλο, γκιουμούλι*.

γκιουμέτσι τό, ἐνιαχ. γιουμέτσ' Μακεδ. (Χαλκιδ.) γιουμέτσ' Θάσ. Μακεδ. (Χαλκιδ.)

Ἐκ τοῦ Τουρκ. *gümec* = κηρήθρα.

1) Κηρήθρα μελισσῶν ἐνθ' ἄν. Συνών. *μελόπιττα*. **2)** Δοχεῖον χωρητικότητος μιᾶς ὁκάς ἐντὸς τοῦ ὁποῖου τοποθετοῦν κηρήθρας πρὸς πώλησιν Θάσ.

γκιούμι τό, "Αθ. Βιθυν. (Νικομήδ.) "Ηπ. (Πάργ.) Νίσυρ. Χάλκ. γιούμι Κρήτ. γκιούμ' σύνθηθ. βορ. ἰδιωμ. γιούμ' Α. Ρουμελ. (Φιλιπούπ.) Μακεδ. (Χαλκιδ.) Σάμ. (Μαρθόκ.) γκιούμ' Μακεδ. (Ρουμλ.) γκλιούμ' Προπ. (Μηχαν.)

γιούμ' "Ηπ. (Ριζοβ.) κιούμι Νίσυρ. γκίμ' Θεσσ. (Ἀνατολ. Νερόμυλ.) γκιουγκιούμι Λεξ. Βλάστ. 337, 338 Δημητρ. γκιουγιούμι Λεξ. Περίδ. Βυζ. Μπριγκ. Δημητρ. γκουγιούμ' Π. Παπαχριστοδ., Χαμέν. κόσμ., 155 *gougioum'* Θράκ. (Σαρεκκλ. Τσακίλ.) γκιουγούμι Βιθυν. Πελοπν. (Λάμπ.) — Λεξ. Περίδ. γιουγούμι Κρήτ. γιουγούμ' Θράκ. (Μάδυτ.) γκιουλούμ' Προπ. (Ἀρτάκ.) γκιγιούμι Π. Παπαχριστοδ., Χαμέν. κόσμ., 84 *γκιγούμ'* "Ηπ. (Κρυοπ.) Στερελλ. (Ἀστακ.) γιουγούμι Κρήτ. — Λεξ. Περίδ. Λεγρ. Μπριγκ. γιγούμι Κρήτ. (Κίσ. Μουστάκ. Νεάπ. Ρέθυμν.) γιγούμι Κρήτ. γιουροούμι Κρήτ. (Ἄγιος Γεώργ.) τζιουγούμι Πελοπν. (Κερπιν.) νιγούμι Στερελλ. (Ἀρτοτ.) *ἄ'χούμ'* "Ηπ.

Ἐκ τοῦ Τουρκ. *güyüm*, παρὰ τὸ ὅπ. καὶ *güyüm* = ὑδρία.

1) Δοχεῖον ἐκ χαλκοῦ, ψευδαργύρου ἢ λευκοσιδήρου στενὸν ἄνω καὶ φαρδὺ κάτω μετὰ λαβῆς ἢ δίωτον χρησιμεῖον διὰ τὴν μεταφορὰν ὕδατος ἢ γάλακτος σύνθηθ. βορ. ἰδιωμ. Κρήτ. (Κίσ. Ρέθυμν. κ.ά.) Νίσυρ. Χάλκ.: *Γιόμισ' τοῦ γκιούμι νερό γιὰ νὰ πιούμι* "Ηπ. (Ζαγόρ.) *Κόμπους νερό δὲν ἀπόμ'κι στοῦ γκιούμ' (κόμπους = καθόλου) Μακεδ. (Κοζ.) 'Πὲ τὸ γιουγιούμ' μας πῖν' (πε = ἀπὸ) Θράκ. (Σαρεκκλ.) Τοῦ κρέν' ἡ νόνα του νὰ πάη νὰ γεμώση τὸ γκιούμι νερό (τοῦ κρένει = τοῦ λέει, νόνα = γιαγιά) "Ηπ. (Πάργ.) Πᾶρι τοῦ γκιούμ' κὶ τοῦ λαγύν' κὶ τραύα'ς τοῦ πηγᾶδ' Μακεδ. (Ρουμλ.) Σῶρ' νὰ φέρ'ς τὰ γκιούμια νὰ πάρ'ς τοῦ γάλα Προπ. (Μαρμαρ.) 'Ἐν ἔχον μὴδὲ γάλα οἱ κατσίκες' ἴσα-ἴσα πὺν μισάτωσε τὸ γκιούμι Νίσυρ. 'Σ τὰ γκιούμια ἀδειάζ'νι τὰ καρδάρια, 'ς τὰ γαλόγκιουμα Θεσσ. (Νερόμυλ.) || Φρ. *Νὰ πάρ'ς τὰ γκιούμια (εἶθε νὰ ἀναγκασθῇς ἐκ τῆς ἐνδείας νὰ ὑδροφορῇς ἀμειβομένη ἀρά) Μακεδ. (Βογατσ.) Ρίχ' μὶ τοῦ γκιούμ' (βρέχει καταρρακτωδῶς) Μακεδ. (Κοζ.) Συνών. φρ. *ρῖχνει μὲ τὸ τουλούμι*. "Εἴ' του κιφᾶλ' γκιούμ' — σὰ γκιούμ' Μακεδ. (Βλάστ.) **β)** Μεταφ., ὁ παχὺς ἄνθρωπος Πελοπν. (Κερπιν. Λάμπ.): *Μοῦ 'γινε τζιουγούμι Κερπιν.* **γ)** Ὁμοιον δοχεῖον χωρητικότητος δέκα ἕως δώδεκα ὁκάδων, μέτρον ὑγρῶν Θεσσ. (Καλαμπάκ. Νευροπ. κ.ά.) Κρήτ. (Μουστάκ.): *Πόσα γκιούμια κρασί ἔβγαλες; Καλαμπάκ. "Εβγαλαν οἱ ἐλιές μας τρία γιγούμια λάδι Μουστάκ. δ)* Μετάλλινον ἢ πήλινον δοχεῖον εἰς τὸ ὁποῖον ἀμέλγουν Νίσυρ. **2)** Δοχεῖον ἐκ λευκοσιδήρου ἢ χαλκοῦ εἰς τὸ ὁποῖον διατηρεῖται θερμὸν ὕδωρ διὰ τὸ βράσιμον καφὲ εἰς τὰ καφενεῖα ἢ πρὸς ἄλλας χρήσεις, θερμαντήρ "Αθ. "Ηπ. (Ζαγόρ. Κουκούλ. κ.ά.) Θεσσ. (Κακοπλεύρ.) Θράκ. (Σαρεκκλ. Σουφλ.) Κρήτ. (Ἄγιος Γεώργ. Νεάπ.) Λυκ. (Λιθύσσ.) Μακεδ. (Χαλκιδ.) Σάμ. (Μαρθόκ.) κ.ά. — Π. Παπαχριστοδ., ἐνθ' ἄν. — Λεξ. Περίδ. Δημητρ.: *"Εβαλα τοῦ γκιούμ' 'ς τ' φουτιὰ νὰ γέν' τοῦ νερό Ζαγόρ. Σκάλιζε τὸ μπρούντζινο μαγκάλι μὲ τὴ χόβολη ἀναμμένη καὶ τὸ μπακιρένιο γκιγιούμι νὰ χαρχαλίξη Π. Παπαχριστοδ., ἐνθ' ἄν., 84. β)* Μικρὸν δοχεῖον πρὸς παρασκευὴν τοῦ καφὲ "Ηπ. (Μαργαρ. Τσαμαντ.) Μακεδ. (Ἀσσηρ.) — Λεξ. Δημητρ. Συνών. *κοκκούμι, μπρίκι*. **γ)** Χαλκοῦν κύπελλον Προπ. (Ἀρτάκ.): *Συγύρισε, μαρή; Τὰ 'πλυνες τὰ πιάτα, τὰ γκιουλούμια, τὰ τσανάκια; 3)* Ποτιστήρι Μακεδ. (Πεντάπ.)**

Ἡ λ. καὶ ὡς τοπων. ὑπὸ τοὺς τύπ. *Γκιούμια* Θράκ. (Ἀλμ. Λαγοθῆρ.), *Γκιούμω* Μακεδ. (Βόιον).

γκιουμιά ἡ, ἐνιαχ. γιουμιὰ Κρήτ. (Κίσ. κ.ά.) γιγουμε Δ. Κρήτ.

Ἐκ τοῦ οὗς. γκιούμι, παρὰ τὸ ὅπ. καὶ τύπ. *γιγούμι*.

Ποσότης ὕδατος ὕση χωρεῖ εἰς τὸ γκιοῦμι, τὸ ὅπ. βλ., ἐνθ' ἄν.: Ἐκουβαλήσαμε ὄφες δυὸ γιγυμιές νερό, γιατί ἀποστείρωξε ἡ βρύση Κρήτ. (Κίς.)

γκιουμοκέφαλος ἐπίθ. ἐνιαχ. τζουμουκέφαλος Ἡπ. (Πλατανούσ.)

Ἐκ τῶν οὖσ. γκιοῦμα, παρὰ τὸ ὅπ. καὶ τύπ. τζοῦμα, καὶ κεφαλί.

Ὁ δύνους, βλάξ. Συνών. βαρύσκοπος, βλάκας, στοῦρνος, χοντροκέφαλος.

γιουμόπικο τό, ἐνιαχ. γκιουμόπικον Μακεδ. (Κοζ.)

Ἐκ τοῦ οὖσ. γκιοῦμι καὶ τῆς ὑποκορ. καταλ. -όπι-κο.

Γκιουμάκι 1, τὸ ὅπ. βλ.

γκιουμόπουλο τό, ἐνιαχ. γκιουμόπουλον Θεσσ. (Καλαμπάκ.)

Ἵποκορ. τοῦ οὖσ. γκιοῦμι διὰ τῆς καταλ. -ποῦλο. Γκιουμάκι 1, τὸ ὅπ. βλ.

γκιουμούδι τό, ἐνιαχ. γκιουμούδ' Μακεδ. (Θεσσαλον.)

Ἵποκορ. τοῦ οὖσ. γκιοῦμι διὰ τῆς καταλ. -οῦδι. Γκιουμάκι 1, τὸ ὅπ. βλ.

γκιουμούλι τό, ἐνιαχ. γκιουμούλ' Μακεδ. (Βλάστ. Βόιον Γαλατ. Γρεβεν. Δεσκάτ. Ἐράτυρ.) γκιμούλ' Μακεδ. (Δεσκάτ.) γκιουλούμι Βιθυν. (Παλλαδάρ.) γκ'λιούμ' Προπ. (Μηχαν.)

Ἐκ τοῦ οὖσ. γκιοῦμι διὰ τῆς παραγωγ. καταλ. -οῦλι.

1) Γκιουμάκι 1, τὸ ὅπ. βλ., Βιθυν. (Παλλαδάρ.) Μακεδ. (Βλάστ. Βόιον Γήλοφ. Γρεβεν. Δεσκάτ. Ἐράτυρ.) 2) Γκιοῦμι 2 Μακεδ. (Γαλατ.): Πουλὸ καπνίσ'κιν τοῦ γκιουμούλ', θέλ' τριψ'μον μὲ ἄμμου.

γκιουμούτσι τό, ἐνιαχ. γκιουμούτσ' Ἡπ. (Κουκούλ.) γκιουμούτσ' Ἡπ. (Βίτσ.)

Ἐκ τοῦ οὖσ. γκιοῦμι καὶ τῆς παραγωγ. καταλ. -οῦτσι.

Γκιουμάκι 1, τὸ ὅπ. βλ., ἐνθ' ἄν.: Πᾶρι κοντά σ' καὶ λίγον νερό 'ς τοῦ γκιουμούτσ' Κουκούλ.

γκιουμουρούκι τό, ἐνιαχ. γκιουμουρούκ' Βιθυν. Σκίαθ. γιουδρούκ' Θράκ. (Μάδυτ.) γιουμουρούκι Κρήτ. γιουμουρούκι Κρήτ. γκιουμπρούκι Α. Ρουμελ. (Σωζόπ.) γιουδρούκι Κρήτ. γιουμπρούκ' Θεσσ. (Τσαγκαρ.) Θράκ. (Ἀδριανούπ.) Μακεδ. (Θεσσαλον. Κοζ.) Στερελλ. (Αἰτωλ.) γιουμπρούκι Μεγίστ. — Λεξ. Γαζ. γιμουρούκι Κρήτ. τιδρούκι Κρήτ. 'μι-προύκ' Μακεδ. (Κοζ.)

Ἐκ τοῦ Τουρκ. *güm rük* = τελωνεῖον.

1) Τελωνεῖον ἐνθ' ἄν.: Πῆγα ἰχτέ 'ς τοῦ γιμουρούκ' Θεσσ. Τσαγκαρ. || Ἄσμ.

Κι ἀπ' τοῦ γιουμπρούκ' ἀπέρασαν μὲ γῆλιον μὲ φιγγάρι Δ. Μακεδ. Συνών. ντοῦάνα, τελωνεῖο. 2) Τὸ πληρωθὲν τέλος, τελωνειακὸς δασμὸς Θράκ. (Μάδυτ.) — Λεξ. Γαζ.: Παίρνω τὸ γιουμπρούκι Λεξ. Γαζ. β) Φόρος δεκάτης οἴνου Μακεδ. (Κοζ.) 2) Εἰρκτὴ Στερελλ. (Αἰτωλ.): Τὸν ἔστ'λαν 'ς τοῦ γιουμπρουλούκ'.

γκιουμουρκετσίης ὁ, ἐνιαχ. γιουδρουκετσίης Θράκ. (Ἀδριανούπ.) γιουμουρκετσίης Κύπρ. γιουμπρουκετσίης Ἡπ. (Δωδών.)—Ν. Πολίτ., Παροιμ. 3, 265 γιουμπρουκετσίης Λεξ. Γαζ. γιουμουρουξίης Κρήτ.

Ἐκ τοῦ Τουρκ. *güm rük* = τελώνης. Ὁ τύπ. γιουμπρουκετσίης καὶ εἰς ἑγγρ. τοῦ 1775.

Ὁ τελώνης ἐνθ' ἄν.: Ἐβάλασί done γιουμουρουξίη τῆς πόλης Κρήτ. || Παροιμ. Ἀγῶν ἐζητούσαμε καὶ γιουμπρουκετσίη εὐρήκαμε (ἐπὶ τοῦ ἐπιδιώκοντος καλὸν τι καὶ κακὸν ἄντ' αὐτοῦ πάσχοντος) Ἡπ. (Δωδών.)

γκιουρέδικος ἐπίθ. ἐνιαχ. γιουρέδ'κους Θράκ. (Μάδυτ. Μέτρ.)

Ἐκ τοῦ Τουρκ. *gür* = ἄφθονος.

Εὐρωστος, ἀκμαῖος, ἐπὶ φυτῶν ἢ ἀγρῶν ἐνθ' ἄν.: Γιουρέδικον λ'νάρ' Μέτρ. Ἀμα τὰ σπαρτὰ εἶναι γιουρέδ'κα, τὰ θερίζ'νι μὲ τ' γόσα (=μεγάλον δρεπάνι) αὐτόθ. Γιουρέδ'κα χουράφια αὐτόθ.

γκιούρικος ἐπίθ. ἐνιαχ. γιούρ'κους Θράκ. (Σουφλ.) Οὐδ. γιούρ'κους Θράκ. (Σουφλ.)

Ἐκ τοῦ Τουρκ. *gür* = ἄφθονος καὶ τῆς καταλ. -ικος κατ' ἀναλογίαν πρὸς τὸ συνών. μπόλικος.

Ὡς οὖσ. 1) Ἀρσεν, παχεῖα σκιά: Ἐλα νὰ κάτσουμε 'δῶ πού 'νι γιούρ'κους. 2) Οὐδ., δένδρον παρέχον παχεῖαν σκιάν.

γκιουρουλι τό, Θράκ. (Ἀδριανούπ. Διδυμότ.) γιουρο-λοτὶ Μακεδ. (Κοζ.) γκιουρουλι Μακεδ. (Βόιον) γκου-ρουλι Μακεδ. (Κοζ.) χαριλτοῦ Καππ. (Σίλατ. Σινασσ.) κίουριτιή ἡ, Πόντ.

Ἐκ τοῦ Τουρκ. *gürültü* = θόρυβος.

Θόρυβος ἐνθ' ἄν.: Μιγάλον γιουρουλι γίν'κι 'ς τοῦ τσαρσί (= ἀγορᾶν) Διδυμότ. Ἰκεῖ 'ς τοῦ γκιουρουλι ἀ'ουπᾶν φτᾶν' ἕνας καβαλλάρ'ς μὲ ἕνα ἄλογον πού πιτοῦσι Μακεδ. Συνών. φασαρία.

γκιουσελές ὁ Πελοπν. (Μαζαίκ. Σουδεν. Τρίκκ. Χχ-μάκ.)

Ἐκ τοῦ Τουρκ. *kösele* = κατειργασμένον δέρμα βοδὸς χρησιμοποιούμενον εἰς τὴν ὑποδηματοποιίαν.

Εἶδος χρωματιστῶν τσαρουχιῶν ἐνθ' ἄν.: Δὲν τοσοφκειά-νουμε 'μείς γκιουσελέδες Σουδεν.

γκιούστα ἐπίρρ. ἐνιαχ. τζοῦστα Ἰθάκ. Λευκ. (Ἀθάν.)

Ἐκ τοῦ ἐπιθ. γκιοῦστος, παρὰ τὸ ὅπ. καὶ τύπ. τζοῦστος.

Ἀκριβῶς: ἐνθ' ἄν.: Τὸ ρολόι σου δὲ βάει τζοῦστα Ἰθάκ.

γκιουσιτέσα ἡ, Γ. Ξενόπ., Θέατρ. Γ', 124.

Ἐκ τοῦ Ἰταλ. *giustezza*.

Ἐπὶ μέλους, ἀκρίβεια: Τόμου ὁ ἄθροπος ἔχει φωνὴ κι ἀφτί, τέμπρο καὶ γκιουσιτέσα, οὔλα τά 'χει! (τόμου= ὄταν).

γκιούστος ἐπίθ. Γ. Ξενόπ., Κόσμος, 100 γιούστος Ζάκ. Κεφαλλ. Κρήτ. γιούστρος Ζάκ. τζοῦστος Ζάκ. Ἰθάκ. Οὐδ. γιούστο Ζάκ. Πελοπν. (Μεγαλόπ. κ.ά.) γιούστο Κεφαλλ. Φολέγ. γοῦστο Ναύστ. τζοῦστο Ἰθάκ. Κρήτ. κ.ά. τζοῦστον Μακεδ. (Θεσσαλον.) κιοῦστο Πελοπν. (Μάν.) γιούστον Νάξ. (Ἀπύρανθ.)

